

РЕЧОВІ ДОКАЗИ ТА ІНШІ МАТЕРІАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ, ЩО ОТРИМУЮТЬСЯ В РЕЗУЛЬТАТІ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Шехавцов Р. М.
Кудінов С. С.

У статті, на підставі аналізу вітчизняного законодавства, спеціальної літератури з кримінального процесу, криміналістики та слідчо-судової практики, розкриті проблемні питання визначення процесуального статусу матеріальних об'єктів, що отримуються під час негласних слідчих (розшукових) дій.

Ключові слова: доказ, речовий доказ, слідча (розшукова) дія, негласна слідча (розшукова) дія.

В статті, на основі аналізу отечественного законодательства, специальной литературы по уголовному процессу, криминалистике и следственно-судебной практике, раскрыты проблемные вопросы определения процессуального статуса материальных объектов, получаемых в ходе негласных следственных (розыскных) действий.

Ключевые слова: доказательство, вещественное доказательство, следственное (розыскное) действие, негласное следственное (розыскное) действие.

In the article, based on an analysis of the national legislation, the special literature on criminal procedure, criminalistics and forensic investigative practices, are disclosed problematic issues of determining the procedural status of material objects, received during the undercover investigation (search) actions.

Keywords: evidence, physical evidence, investigative (search) action, undercover investigative (search) action.

Речовим доказам як джерелам фактичних даних про обставини події кримінального правопорушення справедливо приділяється увага як одним зі складових об'єктивізації пошуково-пізнавальної діяльності в кримінальному провадженні, під якою вбачаються дії учасників досудового розслідування, спрямовані на встановлення та закріплення матеріальних та особистісних доказів за допомогою засобів, на які суттєво не впливають суб'єктивні чинники [1, 120-124; 2, 74; 3, 36].

Водночас КПК України не дає чіткого уявлення, з якого саме моменту певні матеріальні об'єкти стають речовими доказами: з моменту виявлення, з моменту формування в особи, що проводить розслідування, переконання, що це є саме речовий доказ, з моменту вилучення, з моменту складання певного процесуального документу (протоколу, постанови). Це своєю чергою породжує неоднозначне розуміння процедури визначення статусу матеріальних об'єктів, які мають значення речових доказів у кримінальному провадженні. Неоднозначності ситуації з визнанням матеріальних об'єктів речовими доказами та їх використанню в кримінальному провадженні додають не безпідставні застереження з боку окремих науковців щодо недостатньо обачливого кроку з боку

законодавця, який прирівняв результати негласних слідчих (розшукових) дій до слідчих (розшукових) дій, не зважаючи на те, що процесуальні форми отримання доказів під час проведення одних і других різняться між собою. Через це, в умовах наших реалій, створюються загрози зловживань під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, здійснення яких носить негласний, скритий характер [4, 210-211; 5, 214].

На сьогодні завдяки численним публікаціям О.А. Білічак, В.І. Галагана, В.О. Глушкова, О.Ф. Долженкова, О.В. Капліної, Н.С. Карпова, І.І. Когутича, О.І. Козаченка, В.А. Колесника, Є.Д. Лук'янчикова, Д.Й. Никифорчука, М.А. Погорецького, Д.Б. Сергєєвої, Л.Д. Удалової, В.Ю. Шепітька, М.Є. Шумила та багатьох інших учених-юристів теорія кримінального процесу збагатилася науковими узагальненнями чинного законодавства та практики використання негласних слідчих (розшукових) дій як засобів збирання доказів і загальних питань використання їх результатів у кримінальному провадженні.

Однак сучасні потреби слідчої та судової практики в аспекті підвищення її ефективності вимагають інтенсивної та поглибленої розробки окремих питань отримання доказів, зокрема речових доказів, під час проведення конкретних негласних слідчих (розшукових) дій, їх допустимості для доказування в кримінальному провадженні.

Метою статті є визначення, на підставі аналізу чинного вітчизняного та зарубіжного законодавства, спеціальної літератури та слідчо-судової практики, особливостей визначення матеріальних об'єктів, вилучених у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, як речових доказів у кримінальному провадженні.

Системні зміни кримінальної процесуальної діяльності, запроваджені з набранням чинності КПК України 2012 року, не минули й легальне визначення речових доказів, засобів їх збирання та особливостей використання в кримінальному провадженні.

За КПК України 1960 року речові докази визначалися як предмети, які були знаряддям учинення злочину, зберегли на собі сліди злочину або були об'єктом злочинних дій, гроші, цінності та інші речі, нажиті злочинним шляхом, і всі інші предмети, які можуть бути засобами для розкриття злочину і виявлення винних або для спростування обвинувачення чи пом'якшення відповідальності (ст. 78 КПК).

Відповідно до ст. 98 КПК України речовими доказами є матеріальні об'єкти, які були знаряддям учинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, також предмети, що були об'єктом кримінально

протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення.

Порівняння наведених визначень показує, що законодавець: по-перше, замінив у визначенні речового доказу ключову його ознаку з предмета на матеріальний об'єкт; по-друге, акцентував увагу не на предметах як таких, а на відомостях, пов'язаних з предметом доказування, встановлення яких у результаті дослідження матеріальних об'єктів, перелічених у ст. 98 КПК України 2012 року, визначають останні як речові докази; по-третє, розширив перелік матеріальних об'єктів, що можуть бути речовими доказами в кримінальному провадженні, за рахунок об'єктів кримінально протиправних дій, грошей, цінностей та інших речей, отриманих юридичною особою внаслідок учинення кримінального правопорушення.

Спробуємо з'ясувати виправданість і корисність таких змін у дефініції речового доказу за КПК України 2012 року. У науковій літературі терміни «предмет» та «об'єкт» загалом визначаються як альтернативні один одному. Так, під предметом розуміється категорія, що позначає деяку цілісність, що виділена зі світу об'єктів у процесі людської діяльності та пізнання. При чому зазначається, що поняття предмету часто вживають у менш строгому сенсі, ототожнюючи його з поняттям об'єкту або речі [6, 525; 7, 357]. Об'єкт (пізнюлат. *objectum* - предмет, лат. *objicere* - кидаю вперед, протиставляю) - те, що протистоїть суб'єкту, на що скерована його предметно-практична та пізнавальна діяльність [6, 453; 7, 123]. Однак категорія «об'єкт» у гносеології, не зважаючи на тотожність її предмету, що допускається філософами, виступає основною під час розкриття особливостей пошуково-пізнавальної діяльності суб'єкта. П.В. Копнін зазначає, що суб'єкт та об'єкт - співвідносні категорії, подібно до сутності та явища, змісту та форми. Говорити про одну з них, не виявляючи відношення до іншої, неможливо. У цьому сенсі цілком припустиме твердження: «Немає суб'єкта без об'єкта та об'єкта без суб'єкта» [8, 73]. Практична взаємодія між суб'єктом і об'єктом під час трудової діяльності людини виступає матеріальною основою процесу пізнання. У рамках концептуальних уявлень про природу об'єктів і предметів виділяють ті, що мають ідеальну та матеріальну природу. Ідеалізовані об'єкти та предмети виступають елементами наукових теорій і як мисленнєві пізнавальні конструкції є важливим засобом пізнавальної діяльності, що дозволяють, шляхом здійснення мисленнєвих експериментів, аналізу їх результатів тощо, установлювати суттєві зв'язки та закономірності, що недоступні при вивченні реальних об'єктів (предметів), що взяті у всьому їх різноманітті емпіричних властивостей і відносин [6, 196; 9, 7-44]. Матеріальними об'єктами та предметами є ті, що сприймаються за допомогою сенсорних (чуттєвих) засобів спостереження [10, 185]. Виходячи з уявлень, сформованих у теорії кримінального процесу та криміналістики, що фактичні дані про обставини, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, з речових доказів як їх джерел, установлюються внаслідок безпосереднього сприйняття матеріальних, фізичних властивостей предметів (розмір, геометрична форма, характер матеріалу, сліди на поверхні, колір, запах та інші подібні ознаки та стани, що притаманні матеріальному об'єкту) [11, 109-114], а також в умовах наявності точок

зору, що під класичне визначення «предмети» як індивідуально визначені тіла, що мають усталені просторові межі, не підпадають речові об'єкти, що досліджуються сучасною судовою експертизою (матеріали, речовини, матеріальні комплекси, ареали, джерела походження, виробничі та енергетичні процеси тощо) [12, 8], вважаємо, що використання терміна «матеріальний об'єкт» загалом забезпечує більшу точність дефініції речового доказу в ст. 98 КПК України 2012 року, ніж у ст. 78 КПК України 1960 року, та знімає можливі обмеження у визнанні матеріальних об'єктів як речових доказів, що в майбутньому, у результаті науково-технічного розвитку, можуть бути зібрані, досліджені та використані як матеріальні носії відомостей, що мають значення для кримінального провадження.

У чинному легальному визначенні поняття речового доказу законодавець дійсно слушно звернув увагу на їх важливість для кримінального провадження саме як носіїв відомостей, пов'язаних з предметом доказування. Як зазначає В.Г. Гончаренко, доказування в кримінальному провадженні є не відтворенням події минулого з ознаками кримінального правопорушення в реальному вимірі, а створенням інформаційної моделі цієї події з усіма її зв'язками і взаємообумовленостями. Саме опора на філософську теорію відображення та теорію інформації дає право стверджувати можливість у кожному випадку дослідження (розслідування і судового розгляду) кримінального правопорушення встановлювати адекватність нашого знання про досліджувану подію, відкривати необхідну інформацію щодо злочинного діяння або встановлювати його відсутність і врешті-решт приймати обґрунтоване й соціально привабливе юридичне рішення [13, 143]. Тому й речові докази це не тільки матеріальні об'єкти як такі, а джерела відомостей, виявлення та дослідження яких під час кримінального провадження у встановленому кримінальним процесуальним законом порядку, співставлення з відомостями, отриманими з інших джерел доказів, дозволяє визначити конкретні матеріальні об'єкти як носії фактичних даних про обставини кримінального правопорушення та використати ці дані разом з цими матеріальними об'єктами для аргументації прийняття тих чи інших процесуальних рішень.

Розширення в ст. 98 КПК України переліку матеріальних об'єктів, що можуть бути визнані речовими доказами, відбулося в концепті застосування заходів кримінально-правового характеру до юридичних осіб, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України стосовно відповідальності юридичних осіб» від 23.05.2013 року. Однак стосовно розширення зазначимо, що значно більш масштабнішим і значущим для кримінального провадження стало запровадження можливості збирання речових доказів під час проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених главою 21 КПК України.

Аналіз чинного КПК України та його правозастосовної практики показує наявність низки проблемних питань у визнанні речовими доказами матеріальних об'єктів. Одним зі складових процесуальної форми формування речових доказів у кримінальному провадженні, відповідно до положень ст. 100 КПК України, є їх отримання двома способами - шляхом надання сторони кримінального провадження або вилучення слідчим, прокурором, з

подальшим оглядом, фотографуванням і докладним описанням у протоколі огляду. Під час слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій матеріальні об'єкти вилучаються, тобто забираються в примусовому порядку. На можливість вилучення речей і документів під час обшуку, огляду, огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією, прямо вказується у відповідних нормах КПК України (ч. 7 ст. 236, ч. 7 ст. 237, ч. 6 ст. 239).

Негласною слідчою (розшуковою) дією, під час якої законодавець дозволяє вилучати матеріальні об'єкти для їх подальшого використання в кримінальному провадженні є огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК України), яке здійснюється внаслідок накладення арешту на неї (ч. 3 ст. 261 КПК України). Про можливість вилучення йдеться й стосовно виявлених зразків для дослідження під час обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (п. 3 ч. 1 ст. 267 КПК України). Однак на відміну від кореспонденції (листів усіх видів, бандеролей, посилок, поштових контейнерів, переказів, телеграм, інших матеріальних носіїв передання інформації між особами) зразки для дослідження не є матеріальними об'єктами, що можуть бути визнані речовими доказами по кримінальному провадженню, через те що вони є частиною матеріального об'єкту, яка виступає лише засобом установа зв'язку цього об'єкту з подією кримінального правопорушення чи іншими обставинами, які підлягають доказуванню по кримінальному провадженню.

Під час обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи можуть виготовлятися копії чи зразки з виявлених і зафіксованих технічними засобами (фотографування, відеозапису, матеріального копіювання, сканування тощо) речей і документів, що мають значення для їх досудового розслідування (п. 2 ч. 1 ст. 267 КПК України). Однак законодавець не дає прямих вказівок на те, що ці матеріальні об'єкти можуть бути вилучені. За логікою законодавця, такої вказівки й не треба, тому що відповідно до п. 1 ч. 2 ст. 105 та ст. 252 КПК України спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів є додатками до протоколу негласної слідчої (розшукової). Згідно ж з п. 3 ч. 2 ст. 99 та ч. 2 ст. 84 КПК України складені в порядку, передбаченому цим Кодексом, протоколи процесуальних дій і додатки до них, а також носії інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксовано процесуальні дії, є документами, що є самостійними від речових доказів джерелами доказів. У зв'язку з наведеними вище положеннями п. 1 ч. 2 ст. 105 КПК України виникає питання, а чи можуть під час обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи виготовлятися копії зі слідів кримінального правопорушення або братися від них зразки? Чим визнавати слід, наприклад, пальця руки об'єктом чи річчю, з якої із застосуванням відповідних техніко-криміналістичних засобів робиться копія? Якщо об'єктом, то в такому разі копії зі слідів робити не можна, тому що така можливість не передбачена в п. 2 ч. 1 ст. 267 КПК України, а якщо річчю, то навпаки. У кримінальному процесуальному законодавстві не має визначення речі. За статтею 179 ЦК України річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки. Статті 177 та 190 ЦК України уточнюють, що до речей належать гроші та цінні папери, інше майно, майнові права та обов'язки, результати робіт,

послуги, результати інтелектуальної, творчої діяльності, інформація, а також інші матеріальні та нематеріальні блага. На нашу думку, по-перше, таке визначення поняття речі в контексті розмаїття проявів речей як об'єктів цивільних прав не може бути повною мірою прийнятним для використання в практиці кримінального провадження, зокрема через те, що до його об'єму не можуть входити сліди кримінального правопорушення, а по-друге, якщо звернутися до визначення речі у філософії як певного предмету матеріальної дійсності, який має відносну незалежність і стійкість існування, в умовах того, що річ як категорія у філософії перестала активно використовуватися з початку 19-го сторіччя, а замість неї запроваджені категорії «об'єкт» і «предмет», ми приїдемо до того, що в п. 1 ч. 2 ст. 105 КПК використовується два терміни - «об'єкти» та «речі», які за змістом є подібними. Як вихід із цієї ситуації вбачається виключення з п. 1 ч. 2 ст. 105 КПК України терміна «об'єкти» та внесення змін і доповнень до ч. 1 ст. 3 КПК України: «Речі - це матеріальні об'єкти, які пов'язані з подією кримінального правопорушення або мають інше значення для кримінального провадження». Така кримінальна процесуальна дефініція речі, з одного боку, охопить усе розмаїття матеріальних об'єктів від різного роду слідів кримінального правопорушення, знятих до засобів його вчинення тощо до тих, що є предметом цивільних прав, відносин і виступали як предмет злочинного посягання, або можуть підлягати спеціальній конфіскації.

Виникає також питання щодо визнання речовими доказами чи додатками до протоколів негласних слідчих (розшукових) дій носіїв інформації, отриманої під час проведення аудіо-, відеоконтролю особи (ст. 260 КПК України), зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України), зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК України), спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України), аудіо-, відеоконтролю місця (ст. 270 КПК України), контролю за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), шляхом застосування відповідних технічних засобів спостереження, відбору та фіксації змісту інформації. На практиці, виходячи з особливостей проведення перелічених негласних слідчих (розшукових) дій технічні носії інформації, на яких зафіксовані їх результати, визначаються за п. 3 або 4 ч. 2 ст. 105 КПК України, залежно від форми фіксування інформації, як додатки до відповідних протоколів. КПК України не містить чітких вимог до змісту аудіо-, відеозаписів процесуальних дій. Частина 3 ст. 105 КПК України визначає, що додатки до протоколів повинні бути належним чином виготовлені, упаковані з метою надійного збереження, а також засвідчені підписами слідчого, прокурора, спеціаліста, інших осіб, які брали участь у виготовленні та/або вилученні таких додатків. Криміналістичні рекомендації, що були сформовані на підставі багаторічної слідчої та судової практики, указують на неприпустимість вибіркового фіксування ходу та порядку проведення процесуальних дій [15, 45-46]. Під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій аудіо-, відеозапису від їх початку до завершення не ведеться через необхідність забезпечення негласного характеру їх проведення, збереження в таємниці відомостей про осіб, які беруть у них участь. Аудіо-, відеофіксуванню підлягають тільки безпосередньо самі результати аудіо-, відеоконтролю особи, місця, спостереження за особою, річчю або місцем, контролю

за вчиненням злочину. Тому в слідчій та судовій практиці є випадки коди аудіо-, відеозаписи, отримані під час проведення цих негласних слідчих (розшукових) дій, не сприймаються як ті, що відображають хід і порядок їх проведення, та переводяться із розряду додатків до протоколів, про які йдеться в п. 3 ч. 2 ст. 105 КПК України, до речових доказів по кримінальному провадженню. Таким чином, відбувається своєрідне подвоєння доказів по кримінальному провадженню, коли серед джерел доказів фігурує окремо протокол негласної слідчої (розшукової) дії, в якому вказано, що до нього додається аудіо-, відеозапис, отриманий під час її проведення, при чому без цього додатку зміст такого протоколу як об'єктивний не сприймається, та окремо цей самий аудіо-, відеозапис - як речовий доказ [16]. Те саме стосується й фіксування на носії комп'ютерної інформації результатів зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, електронних інформаційних систем. Слід зазначити, що в слідчій судовій практиці такі аудіо-, відеозаписи не завжди визнаються речовими доказами, а вірно визначаються як додатки до відповідного протоколу негласної слідчої (розшукової) дії [17].

Під час проведення контролю за вчиненням злочину або огляду та виїмки кореспонденції можуть використовуватися заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби. Такими засобами, зокрема, можуть бути спеціально виготовлені речі і документи. Відповідно до ч. 4 ст. 273 КПК України ці матеріальні об'єкти використовуються в процесі доказування у вигляді первинних засобів чи знарядь учинення злочину, крім випадків, якщо суд установить порушення вимог цього Кодексу під час проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії. Тобто вони можуть визнаватися речовими доказами в кримінальному провадженні. Однак для цього цим матеріальним об'єктам для формування їх як речових доказів треба пройти декілька етапів:

- процесуальне оформлення у відповідному протоколі факту ідентифікації (помітки) або виготовлення, утворення несправжнього (імітаційного) засобу;

- використання цих матеріальних об'єктів під час відповідної негласної слідчої (розшукової) дії. При чому під час цієї негласної слідчої (розшукової) дії повинні бути отримані відомості, які мають значення для кримінального провадження, та не допущені порушення вимог КПК України;

- вилучення із дотриманням вимог КПК України заздалегідь ідентифікованого (поміченого), несправжнього (імітаційного) засобу під час огляду або обшуку, тому що процесуальна форма проведення огляду та виїмки кореспонденції, контролю за вчиненням злочину не передбачає вилучення таких матеріальних об'єктів, використаних під час їх проведення.

Узагальнюючи наведе, вважаємо:

1. Речі, документи, що вилучені під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, можуть бути визнані речовими доказами в кримінальному провадженні (ч. 1 ст. 256 КПК України). Умовами визнання їх речовими доказами є: 1) отримання в порядку, встановленому КПК України (ч. 1 ст. 86 КПК України), фактичних даних із процесуальних джерел, указаних у ч. 2 ст. 84 КПК України, що ці матеріальні об'єкти були знаряддям учинення кримінального правопорушення, зберегли на собі його сліди або містять інші відомості, які можуть

бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження, також предмети, що були об'єктом кримінально протиправних дій, гроші, цінності та інші речі, набуті кримінально протиправним шляхом або отримані юридичною особою внаслідок вчинення кримінального правопорушення (ст. 91, 98 КПК України); 2) отримання матеріальних об'єктів і фіксування їх індивідуальних ознак у протоколі негласної слідчої (розшукової) дії та додатку до нього в порядку, встановленому КПК України (ч. 2 ст. 84, ч. 1 ст. 86 КПК України); 3) проведення перевірки походження, зв'язку з подією кримінального правопорушення та достовірності матеріальних об'єктів шляхом проведення інших слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій відповідно до вимог КПК України (ст. 94 КПК України); 4) розсекречення конкретних матеріальних носіїв інформації щодо проведення негласної слідчої (розшукової) дії, а за неможливості їх розсекречення надання допуску до них учасникам кримінального провадження в порядку, встановленому чинним законодавством.

2. Для вдосконалення правозастосовної практики, виключення неоднозначного розуміння положень окремих статей КПК України, що стосуються одночасного використання двох термінів, що є, по суті, синонімами, пропонуємо виключити з п. 1 ч. 2 ст. 105 КПК України термін «об'єктів» та внести зміни та доповнення до ч. 1 ст. 3 КПК України, змінивши відповідну подальшу нумерацію пунктів: «16) речі - це матеріальні об'єкти, які пов'язані з подією кримінального правопорушення або мають інше значення для кримінального провадження». Така кримінальна процесуальна дефініція речі, з одного боку, охопить усе розмаїття матеріальних об'єктів від різного роду слідів кримінального правопорушення, знарядь і засобів його вчинення тощо до тих, що є предметом цивільних правовідносин та виступали як предмет злочинного посягання, або можуть підлягати спеціальній конфіскації.

3. Носії інформації, отриманої під час проведення аудіо-, відеоконтролю особи (ст. 260 КПК України), зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України), зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК України), спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України), аудіо-, відеоконтролю місця (ст. 270 КПК України), контролю за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), шляхом застосування відповідних технічних засобів спостереження, відбору та фіксації змісту інформації, є додатками до протоколів даних негласних слідчих (розшукових) дій відповідно до положень п. 3, 4 ч. 2 ст. 105 КПК України. Визнавати їх речовими доказами є невірним.

4. Формування заздалегідь ідентифікованих (помічених) або несправжніх (імітаційних) засобів як речових доказів містить: процесуальне оформлення у відповідному протоколі факту ідентифікації (помітки) або виготовлення, утворення несправжнього (імітаційного) засобу; використання цих матеріальних об'єктів під час відповідної негласної слідчої (розшукової) дії; їх вилучення із дотриманням вимог КПК України під час огляду або обшуку.

Література

1. Зотов Д. В. Уголовно-процессуальное доказывание и научно-технические достижения: Теоретические про-

блеми [Текст] / Д.В. Зотов. – Воронеж, 2005. – 120 с.

2. Вандер М.Б., Филиппова М.А. Объективизация и удостоверение в процессе предварительного расследования [Текст] / М.Б. Вандер, М.А. Филиппова // Правоведение. – 1991. – № 2. – С. 74.

3. Карякин Е.А. Проблемы объективизации и оптимизации доказывания в уголовном судопроизводстве [Текст] / Е.А. Карякин // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2008. – № 83. – С. 36-40.

4. Шумило М.Є. Докази досудового і судового провадження в КПК України: співвідношення та їх функціональне призначення [Текст] / М.Є. Шумило // Право України. – 2013. – № 11. – С. 206-213.

5. Серєєва Д. Проблемні аспекти використання результатів зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж як доказів у кримінальному провадженні [Текст] / Д. Серєєва // Право України. – 2014. – № 11. – С. 209-218.

6. Философский энциклопедический словарь [Текст] / ред. совет: А.М. Прохоров (председатель), И.В. Абашидзе, П.А. Азимов и др.; глав. ред. Л.Ф. Ильчев, П.Н. Фелосеев, С.М. Ковалев, В.Г. Панов. – М.: «Советская энциклопедия», 1983. – 840 с.

7. Философская энциклопедия [Текст] / Главн. ред. Ф.В. Константинов. – М., 1967. – Т. 4: «Наука логики» – Сигети. – 591 с.

8. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки [Текст] / П.В. Копнин. – М.: «Мысль», 1974. – 568 с.

9. Лекторский В.А. Методологический анализ науки (Типы и уровни) [Текст] / В.А. Лекторский, В.С. Швырев // Философия. Методология. Наука / Отв. ред. В.А. Лекторский, Б.С. Дынин, Е.П. Никитин, В.С. Швырев. – М.: Изд-во «Наука», 1972. – С. 7-44.

10. Лекторский В.А. Субъект. Объект. Познание [Текст] / В.А. Лекторский. – М.: Изд-во «Наука», 1980. – 357 с.

11. Дорохов В.Я. Природа вещественных доказательств [Текст] / В.Я. Дорохов. – Советское государство и право. – 1971. – № 10. – С. 109-114.

12. Вещественные доказательства: Информационные технологии процессуального доказывания [Текст] / Под общ. ред. В.Я. Колдина. – М.: Издательство НОРМА, 2002. – 768 с.

13. Гончаренко В.Г. Докази і доказування [Текст] / В.Г. Гончаренко // Кримінальне процесуальне право України: Навчальний посібник / За ред. В.Г. Гончаренка, В.А. Колесніка. – К.: «ЮСТІНІАН», 2014. – С. 142-169.

14. Варфоломеева Т.В. Производные вещественные доказательства [Текст] / Т.В. Варфоломеева. – М.: Юридическая литература, 1980. – 48 с.

15. Сокиран М.Ф. Процесуальні і тактичні питання використання звуко-, відеозапису в кримінальному судочинстві України [Текст]: дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / М.Ф. Сокиран. – К., 2008. – 204 с.

16. Вирок Макарівського районного суду Київської області по кримінальному провадженню № 12013100010000104 від 15.04.2013. – [Електронний ресурс]: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38673525>.

17. Вирок Автозаводського районного суду м. Кременчука Полтавської області по кримінальному провадженню за № 12013180090000674 від 26.04.2013 року. – [Електронний документ]: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/37688517>.

Шехавцов Р.М.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального процесу та
криміналістики ЛДУВС*

Кудінов С.С.,

*кандидат юридичних наук, доцент,
директор науково-організаційного центру
Національної академії СБ України
Надійшла до редакції: 28.04.2015*

УДК 343.13(477)

ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ІНОЗЕМНИХ СУДІВ ТА МІЖНАРОДНИХ СУДОВИХ ОРГАНІВ ПРИ ПЕРЕЙНЯТТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Підгородинська А. В.

Стаття присвячена дослідженню питання визнання та виконання рішень іноземних судів та міжнародних судових органів при перейнятті кримінального провадження. Доведено можливість виділяти визнання та виконання іноземних процесуальних рішень у досліджуваній формі міжнародного співробітництва в кримінальному провадженні. Указано, що за загальним правилом, здійснюється визнання процесуальних рішень, які було прийнято компетентними органами іноземної держави в тому порядку, який передбачено національним законодавством останньої; спеціальної процедури визнання при цьому закон не вимагає, тобто відбувається фактичне визнання іноземного процесуального рішення. Про виконання процесуального рішення можна стверджувати при здійсненні т.зв. тимчасових заходів на території запитуваної держави, а також при перейнятті матеріалів кримінального провадження, поєднаному з передачею особи, яка підозрюється (обвинувачується) у вчиненні

злочину. Для уточнення нормативної регламентації перейняття кримінального провадження за КПК 2012 р. запропоновано внести зміни та доповнення до п. 3 ч. 1 ст. 541, ч. 3 ст. 595, ч. 3 ст. 598 КПК.

Ключові слова: міжнародне співробітництво в кримінальному провадженні, перейняття кримінального провадження, визнання іноземних процесуальних рішень, виконання іноземних процесуальних рішень, прокурор, компетентні органи іноземної держави, тимчасові заходи, передача особи.

Стаття посвящена исследованию вопроса признания и исполнения решений иностранных судов и международных судебных органов при осуществлении передачи/принятия уголовного производства. Доказана возможность выделять признание и исполнение иностранных процессуальных решений в исследуемой форме международного сотрудничества в уголовном производстве. Указано, что по общему правилу, осу-

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС**